

May 28, 1949

Az Ember

Nagybátyám, a Bátor fejfájára

Irta: BRÓDY ILLÉS

Kissé furcsának találtam, hogy az amerikai Arisztidek legfinomabbja, Baron Eugene Death, nekem rokonom is, nem vett formális bucsut tőlem mielőtt elköltözött erről a gyalázatos világról.

Szerettem volna még egyszer megcsodálni, amint egy szép nagy sonkát (Mertl-félet) szétlép és tömi magát a finom salatokkal. Kedvenc ételét rendszerint sör követte, de bárónk az üvegsört megvetette — igazán akkor volt boldog, mikor csapraülhetett egy kövér kis hordót.

Jenő pontosan úgy nézett ki, mint ahogy az amerikaiak elképzelnék egy magyar mágnást. (Szóval szenátornak is kiadhatta volna magát.) Hat láb magas, testes ember volt, lobogó deres hajjal, piros arccal és orral, monoklivál, kávébarna ruhában, özbőr cipőben. Szivarzsebéből lepedőnagságu színes selyemzsebkendő lógott ki s a zakó belsősebe teli volt miniatűr whiskys üvegekkel; az utóbbiak minták voltak, amiket Jenő egy nagy pá-

linkacég megbízásából fünek-fának osztogatott. Óránként többizben saját maga is megízeltte a portékát, valószínűleg azért, hogy megállapítsa, vajjon a pálinka megüti-e az ő magas standardját.

Szeგრől-végre nagybátyám volt, de én mégis csak tizenkét éve ismertem személyesen. Pár héttel ideérkezésem után mutaltak be Jenőnek egy bárban. Ekkor ő karrierjének tetőpontján volt és három fontos állást foglalt el: a pálinkaügynökösködésen kívül egy másodrendű szállodának szerzett lakókat és egy filmtársaságnak rosszabbajta képeit dicsérte.

Körülbelül háromszáz dollárt keresett hetenként, "szállodájában" ingyen lakott, sok bárban grátisz ivott és a hajókn, amik Európából ideérkeztek, részegre ette magát Beluga kaviárral. A szállodának ment lakókkal szerezni az óceánjárókra, természetesen újságíró igazol-

DEATH

Eugene

1949. május 28.
Miklós
Kálmán
Fényes

vánnyal. A fedélzeten elemében volt Jenő báró, mindenki ismerte és szerette, a kapitánytól kezdve a legkisebb kuktáig.

"Mi akarsz lenni, báró vagy gróf?" kérdezte tőlem Jenő megismerkedésünk után öt perccel. Nagyon rábeszélte, hogy vegyek fel valami címet és elmondta, hogy ez a legkönnyebb dolog Amerikában. Ő majd telefonál naponta hatszor a szállodámba és kéri a telefonos kisaszszonytól gróf Bródyt. Walter Winchellnek mindenütt van kéme—a lavina el van indítva. Meggyőzően beszélt Jenő és mit tagadjam, egy kicsit ingadoztam.

"Az amerikai büntetőtörvénykönyv ez és az a paragrafusa világosan megmagyarázza, hogy itt ha akarod, hívhatod magadat gróf Habakuknak, vagy akárminek," mondta nagybátyám. "Tanulmányozd a Pignatelli versus H. Pignatelli ügyet."

"Herceg szeretnék lenni," mondtam őszintén "zárt koronát akarok és hermelint a címer körül. Eszterházy-Bródy. Nem is hangzik rosszul. Vagy Bródy-Eszterházy."

"Ugyan kérlek, te viccelsz. Ez komoly dolog." Jenő megsértődött. "Gyerünk haza. Hajnaltban kell kelnem, a Bremen érkezik."

Ez a fantasztikus ember Aradon született. Bátyja, Deutsch Izsó, csifekeres, kövér ügyvéd, gyönyörű unokanővéremet, Bródy Ilonkát vette feleségül. Jenővel sok baj volt ifjúkorában; olyan sok és olyan nagy, hogy a végén a család elhatározta, hogy csak Amerika segíthet. Ő ide az újjávilág fénykorában érkezett meg, akkor, amikor csak az nem lett milliomos, aki nem akart az lenni, például egy Buddhista szerzetes. Természetesen a milliomos-jelöltnek dolgozni is illlett valamelyest. Jenő képtelen volt dolgozni. Ő nábobnak született. Rövid időn belül híres lett itt is a magyar báró — éjjelizenét adott kiváló művésznőknek, egy igazi milliomos trapperjait kucstrota a Central Parkban, kis magánpalotájában a legzajosabb estélyeket rendezte, háromszor vagy négyszer megnősült és gyorsan elvált.

Aztán valami történt, ki tudja és ki bánja, hogy mi? Olyan régen volt! Elég az hozzá, hogy Amerika kijelentette, hogy csak Európa segíthet Jenő bárón. Hazament Aradra. De itt, szülővárosában, a világ végén, nem sokáig volt maradása. Elhatározta, hogy "ujjít," és visszamegy az uj, a jó hazába.

Jenő rövid idő alatt rátalált a friss pénzre. Nem is kellett messzire mennie, csak Aradról Váradra.

Nagyváradon élt egy bizonyos Mariska néném, aki Kálmán nevezetű nagyon gazdag urnak volt a felesége. Mariska néni szép fekete asszony volt, azzal a szépséggel, ami akkor divatját járta: kis bajusszal, óriási keblekkel, darászderékkel, gyönyörű gömbölyű hátsórészsel. Mariska szeretett kacérkodni. Egy szép napon tulflörtölte magát a célon és férjét, Kálmán urat párba jba keverte. A férjet szó nélkül agyonlötötte az ellensél.

Sok pénz maradt Kálmán ur után és egy vásott, el-

kényeztetett szép szöke fiu, Gyuri. Épen olyan rossz volt, mint Jenő báró, akivel nagyon össze melegedett. A két barát elhatározta, hogy Amerikába megy. Mariska néni örömmel finanszírozta az utat, és a gyárat, amit Jenő és Gyuri majd New Yorkban épít. Ha jól emlékszem, Mariska néni félmillió koronát adott át Jenőnek, mint az expedíció vezetőjének és megbízható üzletembernek.

A százezer dollárt Jenő és Gyuri felév alatt verték el New Yorkban. Azután Gyuri hazautazott és önkéntes lett a 15-ös dragonyosoknál, ahova Mariska nénit gyöngéd szálak fűzték.

Jenő báró itt maradt bukdácsolni. Néha jól ment, sokszor rosszul. Nemrégén, öt vagy hat év előtt ugylát szott, hogy véglegesen elintéződik az élete: megint völegény lett, ezuttal egy roppan gazdag özvegyasszony akadt horogra. Barátai és rokonai örültek, hogy végre a báró révbe érkezett. A lakodalomról hasábokat irtak a lapok. Az ifju pár a Waldorf-Astoriába ment nászutra. Sajnos, Jenő trousseau-ját egy kegyetlen háziur lefogalta és bárónknak összesen csak két ing állt rendelkezésére. Az egyik folyton mosásban volt. A nászéjszakát követő reggelen Jenő felöltözött és a kávébarna zakó aprópénzsebében keresett egy 25 centest. Keresett, de nem talált. Kicsit köhögött, reszelte a torkát, megigazította a monokliját. Végre rászánta magát és oda fordult bájos hitveséhez, aki unokájától nászajándékba kapott csipkerékljében feküdt az ágyban.

"Kedvesem, my deah, dahling, kisegithetne egy huszonötcentessel?"

"Mire Kell?" kérdezte a gazdag özvegy komolyan és szigorúan a főkötő alatt.

"Izé . . . Az ingemet szeretném kiváltani a mosodából. Itt van a Lexingtonon, a kínai pucarájban."

"Forduljon el," parancsolta bárónk ujdonsült hitvese, felkelt az ágyból és kikotort egy negyed-dollároszt az ezresbankók közül. Amint a báró behuzta maga után az ajtót, az asszony utánakiabált: "Aztán kiváltsa azt az inget! Nehogy másra költse a pénzt!"

Jenő, ez a hat láb magas behemót ember, gyöngé-
karakterű kisfiu volt. Nem volt képes vágyainak ellent-
állni. Mikor kiszállt a liftből, a Waldorf szivar-kiállítása
előtt kellett elmennie. "De jó volna egy Belvédere,"
mondta magában Jenő. A következő pillanatban ott állt
a pull mellett és megvásárolta az epedve kívánt szivart.

Aznap éjjel bárónk már nem aludt a Waldorfban.
Az özvegy kidobta, lehet, hogy a szivar- eset miatt, lehet,
hogy másért. Jenő oda volt. Sokáig perellte a bárónét
tartásdíjra, de ez a vágyálma sajnos nem teljesült — az
öregasszony sokkal linkebb volt, mint Jenő, aki tulajdon-
képen nem is volt link. Naiv volt szegény és romantikus.

Utolsó newyorki esztendejében halálosan beleszere-
tett egy magyar grófnőbe. A grófnő, csinos, fitosorru, ere-
detileg parasztlány volt, aztán kőristalány lett Pesten
és mikor egyszer volt felesleges pénze, elvettette magát
egy koldusszegény gróffal. Jenő imádta ezt a kedves,
buta, bolondos lányt, aki uton-utfélen megcsalta, néha
szegény Jenő szemeláltára. De bárónk, mint minden ren-
des magyar intellektüel zsidó, mazohista volt és szeretett
szenvedni. Sirt, kiabált, panaszkodott és térdenállva
ajánlotta föl a temperamentumos grófnénak szerény kis
ajándékait.

"Szeressen, azt akarom, hogy szeressen!" bömbölte
Deutsch Jenő, az öreg hedonista kisfiu, a becsületes, dol-
gos Izsó ügyvéd öccse.

Nem tudok elképzelni kegyelmesebb véget, mint bá-
rónkét. Mindkét szemére megvakult. Meg lett kimélve
attól, hogy megegyeszen körülnézhessen ezen a csunya
földön. Nem kellett látnia a kapzsiságot, az önzést, a esa-
lafintaságot az emberek arcán. Nem látta, hogy hogyan
fordulnak el tőle, öreg, rokkant férfitől, a szép platina-
szőke nők, akiket annyira szeretett. Izlése, izlőszerve,
rendkívüli módon kifinomodott. Vakon már nem tépte a
sonkát mint egy tigris, hanem lassan eszegette, sokáig
rágcsálta a falatot pár megmaradt fogával, úgy hogy
minden kis különböző ízű nedűt kivehessen belőle és
külön élvezhesse.

Rokonok és barátok jóvoltából a floridai napon süt-
kérezett már három esztendeje. Biztosan sokszor kérőd-
zött a múltján és néha boldogan elnevelte magát, mikor
egy különösen mulatságos csínyjére gondolt. Piros képét
a vakító bolygó felé fordította és nem is kellett hu-
nyorítania.

A vakok gyakran nevetnek, mert boldogabbak, mint
a legéleslátású zergevadász. Befelé néznek és nem ki-
felé és ez óriási előny. Én jól ismerem természetrajzukat,
mert nagyapám, a nyugalmazott ezredorvos, vak volt.

Ő tanított meg írni és olvasni.